

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 595/2024-20

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a sudcov Ladislava Duditsa a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **SCHWING Stetter Ostrava s.r.o.**, Moravská 1215/6, Ostrava, Česká republika, IČO 49 611 267, zastúpenej LÖWY & LÖWY s. r. o., Slowackého 56, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 60Cb/2/2020 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 60Cb/207/2011) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 60Cb/2/2020 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 60Cb/207/2011) **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Banská Bystrica **prikazuje** v konaní sp. zn. 60Cb/2/2020 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke **priznáva** finančné zadosťučinenie v sume **5 000 eur**, ktoré je jej Okresný súd Banská Bystrica **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Banská Bystrica je **povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 5. novembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 60Cb/2/2020 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 60Cb/207/2011).

2. Z obsahu sťažovateľkou podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že pôvodný žalobca JUDr. Daniel Janšo ako správca konkurznej podstaty dlžníka MIRPUS Constructions, s.r.o. v konkurze, Banská Bystrica, IČO 36 052 132, sa návrhom na vydanie európskeho platobného rozkazu z 22. septembra 2011 domáhal proti sťažovateľke ako žalovanej strane zaplata sumy vo výške 2 820 300 Kč s príslušenstvom. Okresný súd uznesením č. k. 60Cb/207/2011-79 z 5. apríla 2012 pripustil zmenu žalobcu na obchodnú spoločnosť K.P.F. s.r.o., Banská Bystrica, ďalším uznesením č. k. 60Cb/207/2011-130 z 18. februára 2013 pripustil zmenu žalobcu na obchodnú spoločnosť Depositum s.r.o., Banská Bystrica, napokon ďalším uznesením č. k. 60Cb/207/2011-425 z 13. novembra 2017 na obchodnú spoločnosť EPOGROUP s.r.o., Banská Bystrica (ďalej len „žalobca“), a to s poukazom na uzavretú zmluvu o postúpení pohľadávok. Okresný súd rozsudkom č. k. 60Cb/207/2011-441 z 22. decembra 2017 žalobu zamietol a žalovanému priznal proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu. Krajský súd v Banskej Bystrici na odvolanie žalobcu rozsudkom č. k. 41Cob/158/2018-629 z 27. marca 2019 rozhodol tak, že prvým výrokom rozsudku zmenil rozsudok okresného súdu č. k. 60Cb/207/2011-441 z 22. decembra 2017 a sťažovateľke ako žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2 820 300 Kč s úrokom z omeškania vo výške 7,75 % ročne od 24. novembra 2011 do zaplata, druhým výrokom rozsudku vo zvyšku uplatneného úroku z omeškania, ktorý bol rozsudkom okresného súdu č. k. 60Cb/207/2011-441 z 22. decembra 2017 zamietnutý, rozsudok potvrdil a tretím výrokom o trovách konania zmenil prvú výrokovú vetu rozsudku okresného súdu č. k. 60Cb/207/2011-441 z 22. decembra 2017 tak, že žalobcovi priznal proti sťažovateľke ako žalovanej nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie v rozsahu 100 %, a štvrtým výrokom rozsudku žalobcovi priznal proti sťažovateľke ako žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky na dovolanie sťažovateľky uznesením sp. zn. 1Obdo/50/2019 z 13. decembra 2019 rozsudok krajského súdu č. k. 41Cob/158/2018-629 z 27. marca 2019 vo výroku, ktorým bola sťažovateľke ako žalovanej strane uložená povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2 820 300 Kč s úrokom z omeškania vo výške 7,75 % ročne od 24. novembra 2011 do zaplata, a v závislom výroku o trovách konania zrušil a vec vrátil v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie krajskému súdu. Krajský súd uznesením č. k. 41Cob/21/2020-785 z 31. marca 2021 zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 60Cb/207/2011-441 z 22. decembra 2017 vo výroku, ktorým bola žaloba žalobcu zamietnutá v časti o zaplata sumy 2 820 300 Kč s úrokom z omeškania vo výške

7,75 % ročne od 24. novembra 2011 do zaplataenia, a v závislom výroku o trovách a v tejto časti vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

4. Sťažovateľka v rámci svojej argumentácie poukázala na to, že okresný súd po vrátení veci na ďalšie konanie v napadnutom konaní nekoná už po dobu 3 rokov, pričom k náprave nedošlo ani po podaní sťažnosti na priet'ahy zo 7. marca 2024 predsedovi okresného súdu podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Tento stav je zvýraznený aj skutočnosťou, že krajský súd potreboval 2 roky na to, aby bez nariadenia pojednávania vo veci a bez vykonania dokazovania vydal svoje uznesenie č. k. 41Cob/21/2020-785 z 31. marca 2021, ktorým vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Stav právnej neistoty je umocnený aj skutočnosťou, že žalobca okrem zaplataenia istiny vo výške 2 820 300 Kč požaduje aj úroky z omeškania, v ktorých dôsledku došlo k navýšeniu pôvodne dlžnej sumy v takej výške, že výška úrokov z omeškania prevyšuje samotnú istinu. Prehlbujúci sa stav právnej neistoty má dopad aj na skutkový stav veci samej, keďže „v intenciách zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici sa možno domnievať, že má Krajský súd za dôvodné opätovné vykonanie svedeckých výpovedí v konaní, ktoré sú podstatné pre rozhodnutie vo veci“ a ktorých opätovné vykonanie je ohrozené, „nakol'ko prehlbovaním časového rozostupu od okolností ku ktorým by mali svedkovia opätovne vypovedať... objektívne dochádza k degradácii pamäťových schopností a možností svedkov, ako i prípadnej možnosti zmarenia samotného výsluchu svedkov v dôsledku ich prípadnej smrti, alebo neschopnosti vypovedať o skutočnostiach dôležitých pre rozhodnutie veci, čím by zo strany porušovateľa okrem porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitostí v primeranej lehote, došlo i k zmareniu samotnej procesnej obrany žalovaného (sťažovateľ) vo vyššie uvedenom konaní.“

5. Na podklade uvedeného sťažovateľka v petite podanej ústavnej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, okresnému súdu prikázal v napadnutom konaní konať bez zbytočných priet'ahov, priznal jej primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur a náhradu trov konania.

6. Ústavný súd uznesením č. k. IV. ÚS 595/2024-11 z 19. novembra 2024 ústavnú sťažnosť sťažovateľky podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

7. Okresný súd v súhrne k svojmu postupu v napadnutom konaní poukázal na to, že napadnuté konanie začalo 22. septembra 2011 prijatím návrhu na začatie konania a okresný súd v merite veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 60Cb/207/2011 z 22. decembra 2017 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 41 Cob/158/2018 z 27. marca 2019 právoplatným 4. mája 2019. Najvyšší súd na dovolanie sťažovateľky uznesením sp. zn. 1Obdo/50/2019 z 13. decembra 2019 zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 41 Cob/158/2018 z 27. marca 2019 a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Po vrátení veci z najvyššieho súdu bola „vec dňa 7. januára 2020 obnovená

a pridelená... pod novú spisovú značku 60Cb/2/2020 a vec bola predložená Krajskému súdu v Banskej Bystrici. Krajský súd v Banskej Bystrici uznesením sp. zn. 41Cob/21/2020-785 zo dňa 31. marca 2021 zrušil rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica, č. k. 60Cb/207/2011-441 zo dňa 22. decembra 2017 vo výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá v časti o zaplatenie 2.820.300,- Kčs úrokom z omeškania vo výške 7,75% ročne zo sumy 2.820.300,- Kč od 24. novembra 2011 do zaplatenia a v závislom výroku o trovách konania a v tejto časti vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.“. Po vrátení veci okresný súd doručoval uznesenie krajského súdu č. k. 41Cob/21/2020-785 z 31. marca 2021, pričom v časovom úseku od 20. mája 2021 až do 2. decembra 2024 nebol zo strany okresného súdu vykonaný žiadny úkon vo veci samej. Vzhľadom na túto skutočnosť považuje okresný súd sťažovateľkou podanú ústavnú sťažnosť za dôvodnú.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 60Cb/2/2020 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 60Cb/207/2011) došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.1. Všeobecné judikatúrne východiská:

9. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu je účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako tak aj pri práve na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) v jeho všeobecnom poňatí odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia príslušného štátneho orgánu (I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020). Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote) sa splní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty týkajúcej sa svojich práv (pozri napr. IV. ÚS 535/2013, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, I. ÚS 611/2017, IV. ÚS 21/2018, IV. ÚS 64/2020).

10. Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôraznil, že čl. 48 ods. 2 ústavy v relevantnej časti ustanovuje imperatív, ktorý platí pre všetky súdne konania a ktorý vyjadruje predovšetkým záujem o to, aby sa čo najskôr odstránil stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia súdu, pretože jeho predlžovanie sa môže v konečnom dôsledku prejaviť ako odmietnutie výkonu spravodlivosti (PL. ÚS 25/01).

11. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietahov podľa právnej úpravy zákona Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016 (ďalej len „OSP“) vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo

splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, keď sa bude konať nové pojednávanie.

12. Povinnosť súdu a sudcu konať vo veci bez prietáhov vyplýva aj z Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

13. Ústavný súd ďalej poukazuje na to, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, III. ÚS 103/09). Teda zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (IV. ÚS 22/02, II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08, IV. ÚS 380/08, III. ÚS 103/09, I. ÚS 7/2011, IV. ÚS 103/2023, IV. ÚS 205/2023).

14. Prietahy v konaní či nečinnosť orgánu verejnej moci sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah orgánu verejnej moci, ktorý môže byť jedno či viacrázový, protiprávny a zároveň aj protiústavný útok týchto orgánov proti základným ústavou zaručeným právam (slobodám), ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu predstavuje významné ohrozenie právne existujúceho stavu, pričom taký útok sám osebe nie je výrazom (výsledkom) riadnej rozhodovacej právomoci týchto orgánov alebo ich riadneho postupu. Z uvedenej fakticity musí preto následne vyplývať, že dôsledkom popísaného zásahu orgánu verejnej moci (jeho pasivity) nemožno čeliť inak než ústavnou sťažnosťou a na ňu nadväzujúcim nálezom ústavného súdu.

III.2. Posúdenie veci:

15. V posudzovanej veci je neprehliadnuteľné, že posudzované konanie začalo 22. septembra 2011 a do času podania ústavnej sťažnosti sťažovateľkou 5. novembra 2024 nie je vo veci právoplatne rozhodnuté. Konanie teda trvá trinásť rokov. Hoci okresný súd v merite rozhodol rozsudkom č. k. 60Cb/207/2011-441 z 22. decembra 2017, ktorým žalobu zamietol, a jeho rozhodnutie krajský súd

rozsudkom č. k. 41Cob/158/2018-629 z 27. marca 2019 zmenil tak, že sťažovateľke ako žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2 820 300 Kč s úrokom z omeškania vo výške 7,75 % ročne od 24. novembra 2011 do zaplatenia, najvyšší súd svojím uznesením sp. zn. 1Obdo/50/2019 z 13. decembra 2019 rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie a následne aj krajský súd svojím uznesením č. k. 41Cob/21/2020-785 z 31. marca 2021 zrušil rozsudok okresného súdu vo výroku o zamietnutí žaloby žalobcu o zaplatenie sumy 2 820 300 Kč s úrokom z omeškania vo výške 7,75 % ročne od 24. novembra 2011 do zaplatenia vrátane závislých výrokoch o trovách konania a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Okresný súd po vrátení veci od 20. mája 2021 do 2. decembra 2024 bol v napadnutom konaní absolútne nečinný, dokonca aj napriek 7. marca 2024 podanej sťažnosti na prietahy predsedovi okresného súdu podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Z uvedeného je tak zrejmé, že napadnuté konanie je od 22. septembra 2011 na svojom začiatku a po vyše 13 rokoch nielenže nie je pre chyby týkajúce sa rozhodnutí súdov prvých dvoch inštancií vo veci právoplatne rozhodnuté, ale pre nečinnosť okresného súdu po vrátení veci zjavne k svojmu právoplatnému ukončeniu ani nesmeruje.

16. Zároveň nemožno prehliadnúť ani dôvody, pre ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 1Obdo/50/2019 z 13. decembra 2019 zrušil rozsudok krajského súdu č. k. 41Cob/158/2018-629 z 27. marca 2019 a na základe ktorých následne krajský súd svojím uznesením č. k. 41Cob/21/2020-785 z 31. marca 2021 zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 60Cb/207/2011-441 z 22. decembra 2017.

17. Procesné pochybenie okresného súdu, ktoré neodstránil ani krajský súd v prvom odvolacom konaní, spočívalo v nedoručení odvolacej repliky žalobcu sťažovateľke ako žalovanej strane, v dôsledku čoho tak „*bol žalovaný vylúčený z možnosti podať odvoláciu dupliku, ktorou (ak by chcel) mohol reagovať na argumenty uvádzané v replike*“, čím tak týmto procesným pochybením okresného súdu bolo porušené právo na kontradiktórnosť konania a rovnosť zbraní, a preto aj na spravodlivý proces zakladajúce dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (k tomu pozri aj body 21 až 27 uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Obdo/50/2019 z 13. decembra 2019). Ďalšie pochybenie okresného súdu, ktoré rovnako nevyriešil krajský súd v prvom odvolacom konaní, spočívalo v prijatí skutkového záveru o dôvodnosti nároku uplatneného vyúčtovacou faktúrou bez označenia konkrétnych dôkazov, ktoré by preukazovali okresným súdom prijatý záver o dôvodnosti obrany sťažovateľky ako žalovanej, čím okresný súd zaťažil svoje rozhodnutie vadou nepreskúmateľnosti. Krajský súd v prvom odvolacom konaní bez nariadenia pojednávania a bez zopakovania, resp. doplnenia dokazovania v potrebnom rozsahu prijal vlastné (od okresného súdu ako súdu prvej inštancie odchylné) skutkové zistenia, čím rovnako porušil právo sťažovateľky ako žalovanej strany na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP (bližšie v bode 30 uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Obdo/50/2019 z 13. decembra 2019).

18. V nadväznosti na uvedené je možné teda uzavrieť, že už popísané pochybenia okresného súdu (za asistencie krajského súdu v odvolacom konaní) mali priamy/vecný dopad na súčasnú dĺžku napadnutého konania okresného súdu vrátane už identifikovanej doby jeho absolútnej nečinnosti od 20. mája 2021 do 2. decembra 2024 v trvaní viac ako 13 rokov. Takúto extrémnu dĺžku konania už nemožno uspokojivo odôvodniť komplikovanou procesnou situáciou, zložitou právnou otázkou, o ktorých je potrebné v konaní rozhodnúť, či potrebou znaleckého skúmania. Vzhľadom na

extrémnu dĺžku konania nepovažoval ústavný súd za potrebné hodnotiť tri východiskové kritériá na posúdenie toho, či v danom prípade došlo k porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako sú zložitost' veci, správanie účastníka konania a postup súdu. Ústavný súd už niekoľkokrát judikoval, že ani právne či skutkovo náročnejší prípad nesmie trvať v právnom štáte dlhú dobu. Iba rýchla ochrana subjektívnych práv môže byť dostatočne spravodlivá a účinná, šetriaca náklady nielen účastníkov konania, ale aj samotného súdu a pôsobí aj preventívno-výchovne či stabilizujúco a dôveryhodne na ostatných občanov. V obdobných prípadoch Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) tiež konštatoval, že vo výnimočných prípadoch môže byť príliš dlhé trvanie súdneho konania považované za zásah do práva na prístup k súdu a neodôvodnená absencia konečného rozhodnutia počas obzvlášť dlhého obdobia môže predstavovať až odmietnutie spravodlivosti (Vassilios Athanasiou a ďalší proti Grécku z 21. 12. 2010, č. 50973/08, § 52). Inými slovami, platí zásada „oneskorená spravodlivosť je odmietnutou spravodlivosťou“ (Lopatin & Medvedevskiyi proti Ukrajine z 20. 5. 2010, bod 75, sťažnosť č. 2278/03, I. ÚS 582/2015, I. ÚS 54/2016, I. ÚS 760/2016, IV. ÚS 21/2018).

19. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vyslovuje porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku nálezu).

20. V závere svojej argumentácie aj v kontexte zákonným sudcom konštatovanej preťažnosti ústavný súd pripomína, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03 I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06, IV. ÚS 66/2023). Ústavný súd vníma problém nadmernej zaťažnosti všeobecných súdov, avšak zároveň v kontexte štandardných kritérií nastavených judikatúrou ESLP poukazuje na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby boli súdy schopné zaručiť každému právo rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64). Taktiež opakované zmeny zákonného sudcu, ktoré spomaľujú konanie z dôvodu, že nový sudca sa musí s vecou oboznámiť, štát nezabavujú jeho povinností týkajúcich sa požiadavky primeranej lehoty (Lechner a Hess proti Rakúsku z 23. 4. 1987). Opakované pridelovanie predmetnej veci zákonným sudcom na prerokovanie a rozhodnutie teda nemožno považovať za relevantnú procesnú aktivitu všeobecného súdu, pričom táto aktivita je dôsledkom iných, s konaním bezprostredne nesúvisiacich skutočností – napr. personálne zmeny na súde, práceneschopnosť zákonného sudcu a pod. (II. ÚS 444/2014).

21. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal. Vzhľadom na to, že okresný súd vo veci do dňa vydania tohto nálezu nerozhodol, ústavný súd mu prikázal v konaní vedenom pod sp. zn. 60Cb/2/2020 konať bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Primerané finančné zadosťučinenie

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.
23. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.
24. Sťažovateľka požiadala o priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 eur z dôvodu prietáhov okresného súdu v napadnutom konaní.
25. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (III. ÚS 45/2012, IV. ÚS 132/2012, I. ÚS 70/2012, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, tiež Zongorová proti Slovenskej republike z 19. 1. 2010, sťažnosť č. 28923/06 a Ďurech a ďalší proti Slovenskej republike zo 7. 7. 2009, sťažnosť č. 42561/04).
26. Ústavný súd zistil prietahy v postupe okresného súdu v napadnutom konaní v trvaní 13 rokov. S prihliadnutím na identifikovanú dobu prietáhov a svoju vlastnú rozhodovaciu prax (IV. ÚS 21/2018, I. ÚS 44/2018, IV. ÚS 95/2018, I. ÚS 341/2018, III. ÚS 187/2018, IV. ÚS 64/2020, IV. ÚS 103/2023) priznal sťažovateľke sumu primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 5 000 eur (bod 3 výroku nálezu).
27. Pri posudzovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia tak ústavný súd vychádzal zo zásady, v zmysle ktorej by výška priznaného finančného zadosťučinenia na vnútroštátnej úrovni mala byť v rozumnom pomere k sume, ktorú by v podobných prípadoch sťažovateľovi priznal ESĽP (Scordino a ďalší proti Taliansku z 27. 3. 2003, sťažnosť č. 36813/97, oddiel I, Horváthová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 74456/01, Palgutová proti Slovenskej republike zo 17. 5. 2005, sťažnosť č. 9818/02, Švalík proti Slovenskej republike z 15. 2. 2005, sťažnosť č. 51545/99).
28. Sťažovateľka požadovala priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 eur. Vzhľadom na to, že ústavný súd priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 5 000 eur, vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhovelo (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

29. Sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti navrhla, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania.
30. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

31. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

32. Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta z 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2024, a to prevzatie a príprava zastupovania a písomné podanie sťažnosti ústavnému súdu. Vychádzal pritom z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Za 2 úkony právnej služby patrí sťažovateľke náhrada trov konania vo výške 686,50 eur a dvakrát režijný paušál vo výške 27,46 eur, spolu tak suma 713,96 eur. Túto sumu bolo vzhľadom na skutočnosť, že právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty, potrebné navýšiť o túto daň na 856,75 eur (bod 4 výroku nálezu).

33. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

34. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu